

Benčić: HDZ pogodio stvaranju porezne oaze u nekretninskom i turističkom sektoru

Treća dob (/kategorija/trec-a-dob/232/)

25 godina Emmezeta s Vama		
Emmezeta	Kupite C	

Svjedočanstva o tretmanu štićenika u nekim domovima su ponekad stravična, zastrašujuća, jeziva i morbidna, a u svakom slučaju - potresna

Goran Gazdek

25.11.2024.

(/ieNews/slike/n_38560.jpg)

Alarmantne brojke starenja stanovništva otvara čitav niz teško rješivih problema i zabrinutosti za tu životnu dob, ali i strahova za budućnost mlađih generacije. Jedan od tih izazova su pitanje kakvu njegu i skrb imaju naši sugrađani *ponosnih godina* i što čeka nas kad se jednog dana više nećemo moći brinuti sami o sebi. Kakvi su nam domovi za stare i nemoćne, što nude da bi dani bili ispunjeni, ima li ih dovoljno za sve koji takvu uslugu traže te koliko košta smještaj i možemo li si to priuštiti? Ovo je serijal o udomljavanju starih i nemoćnih.

<<< Udomljavanje starijih i nemoćnih – je li to mirna luka za 'treću dob'?

(/udomljavanje-starijih-i-nemocnih-je-li-to-mirna-luka-za-trecu-dob/38177/)>>> Starost – zašto na nju nikad nismo dovoljno spremni?

(/starost-zasto-na-nju-nikad-nismo-dovoljno-spremni/38553/)<<< Ponekad je 'strašno' prihvatiti ideju trajnog preseljenja

(/udoljavanje-starih-i-nemocnih-ponekad-je-strasno-prihvatiti-ideju-trajnog-preseljenja/38557/)>>> Pronaći smještaj – poput zgoditka na lutriji (/udomljavanje-starih-i-nemocnih-pronaci-smjestaj-poput-zgoditka-na-lutriji/38559/)

Teško je utvrditi kakvo je pravo stanje u domovima za stare i nemoćne, ali savim je sigurno da su slučajevi izneseni u ovom poglavlju serijala sporadični i da ne odražavaju pravu sliku onoga što se događa u većini domova koji brižno skrbe o svojim štićenicima ili korisnicima. Ali dužni smo ih prezentirati javnosti bez senzacionalističkih primisli samo zato da bi one koji trebaju usluge smještaja upozorili na ono što se može događati i usmjeriti ih na pronalaženja mogućih rješenja.

Postoje, dakle, slučajevi u kojima privatni udomitelji uzimaju prevelik broj štićenika, sakrivaju ih prilikom dolaska inspekcija, a uvjeti znaju biti neprikladni. Nije rijedak slučaj verbalnog zlostavljanja, ponekad i fizičkog kažnjavanja 'neposlušnih' nedavanjem obroka. Dodatni je problem što, da bi stariji bili mirni, znaju dobiti pojačanu dozu lijekova za smirenje – pa spavaju po cijele dane. Izgubljeni i dezorijentirani. Korisnici domova o tome, iz straha da bi im moglo biti još gore, uopće ili nerado pričaju svojoj rodbini. Pa i mi smo, prikupljajući podatke za ovaj serijal nailazili na zid šutnje iako su nam pojedini sugovornici rekli da su uočili nepravilnosti i da su im roditelji priznali da su doživjeli neugodnosti ili da se prema njima ponekad ne ponašaju ljubazno. Mali je grad, kažu, sve će se brzo doznati naši, ostat ćemo bez mjesta, a nemamo drugog izbora.

MIRIS I OKUS USTAJALE MOKRAĆE

Jedan od rijetkih koji je htio podijeliti svoje iskustvo prvog susreta s domom je saborski zastupnik **Mate Vukušić** kazavši da je bio katastrofalan i ljudski poražavajući. „Dom u naselju netom uz Viroviticu, ostavio je na mene dojam doma kojeg se ne bi posramili ni hollywoodski majstori filma. Ne baš horor ali jadno, odurno. Bio sam u posjetu dvjema starijim osobama, bračnom paru, ona oko 80 a on 92-93 godine, rodbini naših prijatelja. Sami dolazak u kuću, jer o kući samostojеćoj se radi, bio je neobičan, nismo ušli na ulaz nego kroz garažu, s ulice“, počinje Mate priču.

Nakon ulaznog hodnika došli su do sobe koja je, kao, ženski dio s tri kreveta u kojima su smještene tri žene. Njihova poznanica i dvije dosta mlađe žene od nje bile su u čistom, urednom, bez nekog stranog mirisa i ugodnog prvog dojma. „Donijeli smo joj burek, kekse i sok. Burek je pojela a ostatak, kaže, nemojte ostavljati jer ova nam to sve pokupi i odnese. Čuo sam već za takve slučajeve iz priča drugih ljudi, ali to svi, što je neobično, smatraju normalnim u takvim domovima. Štićenici, bolje rečeno oštećenici ne žele da se o tome glasno govori a pogotovo ne da se prijavi jer tek iza toga padaju u nemilost onih koji ih, u stvari, trebaju njegovati i stare dane učiniti lakšim, ljudskim“, govori Vukušić uz popriličnu dozu srdžbe pa nastavlja:

„Ne vidim gdje bi bila soba s muškima pa pitam *gazdaricu* da bih htio vidjeti i gospođinog supruga. Krećemo drugim hodnikom, do sobe na kojoj su vrata zatvorena. Šefica otvara vrata i prvi, vizualan dojam je da je ovo ulaz u samicu, dobro osiguranu, pod nadzorom. Prozor zatvoren s navučenim, tamnim zavjesama, totalni mrak a 17 sati je. Tri sekunde nakon otvaranja vrata *lupio* nas je tako silan vonj po ustajaloj mokraći kao da nije otvarano barem tjedan dana. Štićenik kojega sam došao posjetiti nije niti spavao, budan, u mrklom mraku i u mokračnoj memli. Prizor, na prvu, priličniji zemljama Međuzemlja, rekao bih Mordoru. Nakon pol sata udisanja mokračne memle pozdravimo se sa zdravom, kako je on imao običaj šezdesetih godina u Viktor Lencu, gdje je radio. Otišli smo, ponijeli miris i okus ustajale mokraće koji se zadržao još nekoliko

sljedećih dana. Molili smo prijatelje da jave njihovima da ih hitno prebace u neki drugi dom, barem malo po mjeri čovjeka, dom. Na sreću, napravili su to u narednih nekoliko dana i smjestili ih u jedan dom u Milanovcu, primjeren po svemu što bi trebalo biti značenje za dom za starije i nemoćne osobe".

<<< Strava u Udomiteljskom domu Medić Ajša - pogledajte u kakvim uvjetima žive stari i nemoćni (/strava-u-udomiteljskom-domu-medic-ajsa-pogledajte-u-kakvim-uvjetima-zive-stari-i-nemocni/22210/)

Vukušić smatra da se ovakve stvari događaju jer je kontrola minimalna i prečesto nedovoljna što širom otvara vrata onima koji zlorabe *blagodati* koje im donosi ovaj posao. "Nadzor institucija je nikakav ili nedovoljan, daje previše prostora za makinacije i malverzacije. Reagiranje sustava samo ili manje-više kada dođe do nekakvog nemilog događaja ili teškog propusta s ozbiljnim, pa i smrtnim, posljedicama je nedopustiv. Smatram to teškim nemarom i nebrigom, prije svega, sustava a onda i onih koji su vlasnici odnosno odgovorne osobe u ovoj djelatnosti. Djelatnosti koja se ne bavi proizvodnjom, preradom, sportom ... pa se da popraviti. Ovo je djelatnost u kojoj, često, propusti imaju katastrofalne i smrtno posljedice. Tu popravnog nema, bilo kakva kazna može biti, a i mora, opomena drugim subjektima da je takvo što nedopustivo, neljudski", srdit je saborski zastupnik i bivši županijski vijećnik kojemu je socijalna i zdravstvena skrb bio jedan od resora kojima se bavi.

Smatra da sustav domova za starije i nemoćne mora biti pod stalnom i strogom kontrolom socijalnih službi koje moraju biti ekipiranje, financijski neovisne i sa stručnim osobljem koje zna prepoznati nešto što je nedozvoljeno, protiv propisa, protiv čovječnosti i prije izbijanja incidenta ili teških propusta s najtežim posljedicama, da se takvi incidenti i posljedice preveniraju i izbjegnu.

"Na kraju, važna je i kompatibilnost i maksimalna suradnja s nadležnim odjelima unutarnjih poslova i pravosudnih tijela koja sve nedostatke trebaju procesuirati u što kraćem roku s rješenjima koja će biti edukativna u cilju odvratanja nekog drugog za takva djela. Ili nedjela", zaključuje Vukušić.

ZATOČENI U SOBAMA, VEZANI, IZOLIRANI, MOKRI ...

Oni hrabriji, kad voda dođe do grla ipak se odvaže, pa makar i anonimno prijavljuju zanemarivanje, vezivanje, zaključavanje pa čak i zlostavljanje. Ured pučke pravobraniteljice ili branitelja jednom godišnje Hrvatskom saboru podnosi izvješće o stanju ljudskih prava i jednakosti, između ostalog, i kakvo je stanje u hrvatskim domovima za starije i nemoćne. Svjedočanstva o tretmanu štićenika ponekad su stravična, zastrašujuća, jeziva pa i morbidna, a u svakom slučaju - potresna.

Evo što je pravobraniteljica **Tena Šimonović Einwalter**, između ostalog, napisala u svom izvještaju za 2023. godinu. U jednom je obiteljskom domu utvrđeno da je u više spavaonica prisutna vlaga te da se kao spavaonica koristi prostorija bez mogućnosti prirodnog prozračivanja, koja danju nije osvijetljena prirodnom svjetlošću jer prozori gledaju u privatni prostor predstavnika doma, radi čega su rolete spuštene, pa korisnice borave u mraku.

Jedan privatni dom za starije djeluje na dvije lokacije, među ostalim i u stambenoj zgradi, inspektori su utvrdili da se u domu primjenjuju mjere prisile tzv. humanog sputavanja, a da nije donesen Protokol o humanom sputavanju

„pišem Vam ovaj mail u nadi da će netko od viših instanci reagirati jer je dom štićen od strane gradskih i seoskih starješina te im se nikako ne može stati na kraj ... Kao prvo nema uvjete za teže pokretne pacijente jer ima dva kata i potkrovlje, a nema lift niti drugi način na koji bi se starije osobe spustile dolje na druženje te im je opcija trunuti u sobi. Također, dom od toliko štićenika pokriva samo JEDNA ili rijetko 2 medicinske sestre. Nema njegovatelja. Štićenici leže mokri, uneređeni. Nije ni strano ružno ponašanje osoblja prema njima. Hrana je nekvalitetna, ne mjeri im se šećer, tlak. Znači oni samo grabe novac od očajnih obitelji, a ne rade svoj posao. Kako se jedna sestra može brinuti za toliko štićenika? Zatočeni u svojim sobama, izolirani, mokri, osuđeni na brzu smrt odmah nakon što stignu tamo. Molim vas poduzmite nešto jer njihovo ponašanje je ODVRATNO“

Pučka pravobraniteljica upozorava da je u ovakvim situacijama potrebno postupati sukladno Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, u kojem se navodi da ustanove socijalne skrbi mogu primjenjivati mjere prisile prema osobama s težim duševnim smetnjama pod uvjetima i na način propisan odredbama tog Zakona.

Istovremeno, inspektori su utvrdili da je u domu zaposlena jedna medicinska sestra (umirovljenica bez licence) na četiri sata dnevno i koja vodi brigu o zdravlju 59 korisnika na dvije lokacije. Nadalje, u spavaonicama korisnika na pojedinim prozorima nedostaju zavjese, da se rolete ne mogu namjestiti ili ih nema, da su jastučnice dotrajale ili ih nema, da nedostaju plahte na madracima i druge okolnosti.

Inspekcijskim nadzorom provedenim u jednom decentraliziranom domu utvrđeno je da ne postoje posebni dijabetički jelovnici, iako su na smještaju korisnici koji boluju od dijabetesa, a u tom istom domu spavaonice, kupaoalice i sanitarni čvorovi nemaju dojavne uređaje povezane sa prostorijom za dežurstvo.

SVJEDOČANSTVO 1: DEDA SUSTAVNO ZANEMARIVAN

Liječnica bolnice zove mamu i govori kako je (iz doma) deda došao u teškom stanju te da je po nalazima vidljivo kako je bio sustavno zanemaren, imao je toliko malo urina da nije bilo moguće izdati pouzdane nalaze fizikalno-kemijskog pregleda. Moj je djed u bolnicu stigao žedan i gladan, teško narušenog općeg stanja i zbog posljedica svega toga na kraju umro.

SVJEDOČANSTVO 2: ONI SAMO GRABE NOVAC

Pišem Vam ovaj mail u nadi da će netko od viših instanci reagirati jer je dom štićen od strane gradskih i seoskih starješina te im se nikako ne može stati na kraj. Kao prvo nema uvjete za teže pokretne pacijente jer ima dva kata i potkrovlje, a nema lift niti drugi način na koji bi se starije osobe spustile dolje na druženje te im je opcija trunuti u sobi. Također, dom od toliko štićenika pokriva samo JEDNA ili rijetko 2 medicinske sestre. Nema njegovatelja. Štićenici leže mokri, uneređeni. Nije ni strano ružno ponašanje osoblja prema njima. Hrana je nekvalitetna, ne mjeri im se šećer, tlak. Znači oni samo grabe novac od očajnih obitelji, a ne rade svoj posao. Kako se jedna sestra može brinuti za toliko štićenika? Zatočeni u svojim sobama, izolirani, mokri, osuđeni na brzu smrt odmah nakon što stignu tamo. Molim vas poduzmite nešto jer njihovo ponašanje je ODVRATNO.

A KAKO JE U VIROVITIČKO - PODRAVSKOJ ŽUPANIJI?

Upravni odjel za zdravstvo, branitelje i socijalnu skrb Virovitičko-podravске županije, na žalost, nema podataka o eventualnim nepravilnostima. Prema riječima pročelnice Melite Sirovice o inspekcijskim nadzorima Ministarstva nikada nisu obaviješteni, osima ako pružatelji usluga smještaja ne dobiju neku mjeru za koju su nadležni (npr. povećanje kapaciteta) pa dođu podnijeti zahtjev. Također, nikada nisu dobili ni jednu primjedbu i pritužbu korisnika niti članova njihovih obitelji. Zato smo se obratili Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, i evo što su odgovorili.

U posljednje dvije godine na području Virovitičko-podravске županije provedeno je ukupno 37 nadzora nad pružateljima socijalnih usluga, od čega dvadeset redovnih, deset kontrolnih i sedam izvanrednih. Prema vrsti pružatelja najviše provedenih nadzora bilo je u udomiteljskim obiteljima, potom u pravnim osobama, obiteljskim domovima i drugi. Ukupno je doneseno deset rješenja s mjerama, u odnosu na utvrđene nepravilnosti, a koje se, između ostaloga, odnose na nedostatak radnika, nepravilnost prostora, prekobroj korisnika, nedostatak uvjerenja o nekažnjavanju radnika (zapreke u djelatnosti socijalne skrbi). Kod tri pružatelja utvrđeno je pružanje usluga bez licence (rad na crno), a kontrolnim nadzorom kod dva pružatelja utvrđeno je da su isti prestali obavljati djelatnost socijalne skrbi, dok je kod trećeg pružatelja u planu provođenja kontrolnog inspekcijskog nadzora.

*** Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.**